

Sanayide çarklar nasıl döndü?

Geçen hafta yayımlanan **İstanbul Sanayi Odası (İSO)** raporundan 2022 yılında Türkiye'deki 500 büyük **sanayi** kuruluşunun, üretimden satışların yüzde 119, dönem karlarının ise ortalama yüzde 121 oranında artmış olduğunu öğreniyoruz. 2022 yılında Türkiye ekonomisi yüzde 5.5 oranında büyürken, işsizlik oranı yüzde 10'lar civarında kalmıştı. Buradan bakınca ekonomide işlerin iyi gitmiş olduğunu söyleyememiz gerekiyor ama gerçekten öyle mi? Raporun detaylarına girdiğimizde **sanayide** üretimin yapısıyla ilgili pek parlak bir tabloyla karşılaşmıyoruz.

Düşük ve orta düşük teknolojiler büyüyor

2022 yılında, 500 büyük **sanayi** kuruluşunca yaratılan katma değerden; düşük teknoloji yoğunluklu sektörlerin aldığı payın yüzde 28.9, orta düşük teknoloji yoğunluklu sektörlerin aldığı payın yüzde 37.7, orta yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerin aldığı payın yüzde 27.2, yüksek teknoloji yoğunluklu sektörlerin aldığı payın ise sadece yüzde 6.2 oranında olduğu görülüyor. Son yıllarda düşük teknolojiden orta düşük teknolojiye doğru bir kayma görüldü de orta düşüğe orta yüksek teknolojiye ve orta yüksek teknolojiden yüksek teknolojiye geçişte kronik bir tıkanma görülüyor.

Ayrıca 500 büyük **sanayicimizin** ARGE harcamalarında da durum pek parlak görünmüyor. Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı 2019'da yüzde 0.58 iken, bu oran azalarak 2022'de yüzde 0.36'ya kadar düşüyor. Ar-Ge harcaması yapan şirketlerin sayısı 2018'de 276 iken, bu sayı 2022'de 260'a düşüyor. Üstelik bütün **sanayiciler** nitelikli iş gücü bulamadıklarından yakınıyorlar. Maalesef nitelikli işgücünün yurtdışına göçü devam ediyor.

Kalitesiz ve düşük katma değerli üretim, dış ticaret açıklarına yansıyor

Üretimde kalitesizliğin, verimsizliğin ve rekabet gücü zayıflığının yansımaları dış ticaret verilerimizde de gözlemleniyor. 2023 yılı ağustos ayı dış ticaret açığı 8 milyar 657 milyon dolar olarak açıklanırken ocak-ağustos döneminde toplam dış ticaret açığı 82 milyar 304 milyon dolara yükseldi. İhracatın ithalata karşılama oranı yüzde 66.7'ye geriledi. Bu dönemde ihracat içindeki yüksek teknoloji yoğunluğu olan imalat **sanayisi** ürünlerinin payı yüzde 3.6 iken, ithalat içindeki imalat **sanayisi** ürünlerinin payı ise yüzde 10.2 seviyesinde gerçekleşti. Elbette dış ticaretin bu yapısıyla hiçbir zaman dış fazla vermesi mümkün olmayacaktır.

Bütün bu olgular **sanayicilerimizin** inovasyon, yeşil ve dijital dönüşümü mümkün kılan ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değerli üretim üzerinden değil, vasıfsız ucuz emek, düşük faiz, düşük kur, beraberinde yüksek borçlanma ve ürünlere yapıtılan yüksek fiyat artışı avantajları üzerinden büyüdüklerini gösteriyor. Ülkeyi yönetenlerin bilinçli olarak yükselttiği enflasyon, büyük işverenlerin ve bankaların karlarını artırmak için dar gelirli ve emekçilerin sefaletine sebep oluyor.

Dar geliri ve emekçiler açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşıyor

Üretim bu yapıdaki çarpık ekonomik genelinde de görülüyor. TÜİK verilerine göre, işgücü ödemelerinin milli gelirdeki payı; 2019'da yüzde 34.7 iken, sürekli azalarak 2022'de yüzde 26.3'e düşüyor. Net işletme artışı/karma gelirin payı ise yüzde 47.4'ten yüzde 53.7'ye yükselmiş bulunuyor.

TÜRK-İŞ'in araştırmasına göre 2023 Eylül ayında, dört kişilik bir ailenin sadece gıda ihtiyacına karşılık olan açık sınırı 13 bin 334 lira olurken beslenme, barınma, eğitim, ulaşım, sağlık, giyim gibi zorunlu ihtiyaçlarının karşılığı olan yoksulluk sınırı 43 bin 433 lira olarak hesaplandı. Bekâr bir çalışanın **"yaşam maliyeti"** ise aylık 17 bin 336 liraya yükseldi. Asgari ücretin 11 bin 402 lira olduğu, ortalama memur maaşının 25 bin lira olduğu bir ortamda, Türkiye nüfusunun yüzde 80'inden fazlasını açlık ve yoksulluk sınırının altında yaşadığını ve sosyal yardımlara muhtaç hale geldiğini söyleyebiliriz.

2023 Mayıs seçimlerinden önce bütün bu büyüyoruz söylemlerine rağmen, enflasyonu önlemekten kalıcı büyümenin sağlanamayacağı, yoksulluğun derinleşeceği, makro ekonomik istikrarsızlığın daha da büyüyeceği birçok kişi tarafından ifade ediliyordu. Ancak seçimi almak için ülkenin geleceği gözletmedi. Seçimlerden hemen sonra, makro istikrarın sağlanması için **Mehmet Şimşek** ve **Gaye Erkan** kişisine görev verildi. Mehmet Şimşek'in, **Türkiye'nin rasyonel bir zemine dönme dışında bir seçeneği kalmamıştır** mesajı, adeta ekonomideki kötü yönetimin iftira olsa da seçmenin bu yanlış gidişe ciddi bir itirazının olmadığını seçimin sonuçlarından anlamış olduk...

ISO 500'e giren şirket sayısı 2022'de 108'e düştü. Bu sayı 2011'de 140'tı

Yabancı sermaye Türkiye'ye yabancı

Türkiye'ye **sanayi**, hizmetler, tarım üzerinden giren uluslararası doğrudan yatırımların (yabancı sermaye) büyüklüğü, özellikle 2015 sonrasında hızla azaldı. Son yıllarda ise daha çok gayrimenkul alımları üzerinden girişlerde bir artış görülüyor. Yaşanan bu sorunlu süreci, **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO)** her yıl açıkladığı "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu" verileri üzerinden de takip etmek mümkün.

2022 yılıyla ilgili geçen hafta açıklanan rapora göre **ISO 500**'deki uluslararası sermayeli şirket sayısı 108'e düştü. Bu rakam 2021 yılında 109, 10 yıl önce; 2013'te 137 ve 2011 yılında 140 adetti. Bu tür şirketlerin üretimden satışlardaki payı 2016'da yüzde 33.4'e kadar

çıkarken bugün yüzde 28'e indi. 2011'de yüzde 31.1 olan çalışan sayısındaki pay da bugün yüzde 26.6. Öte yandan **ISO 500**'deki bu şirketlerin 77'sinde uluslararası sermaye payı yüzde 50'nin üstünde.

Erdal Bahçivan

İstikrara dikkat

Bu gelişmeyi yorumlayan **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, Türkiye'nin kalıcı nitelikte, kaliteli rekabet getiren bu tür sermayeye ihtiyaç olduğunu belirterek şu noktaya dikkat çekti: "İstikrar kaybı olunca bu tür yatırımlar gelmiyor, uzak kalıyor Türkiye'ye." **Erdal Bahçivan** ayrıca, son aylarda ümit veren görüşmelerin yeniden başladığı gördüklerini de ifade etti.

● **Ekonomi Servisi**

S&P'den dengeli büyüme uyarısı

STANDARD&POOR'S (S&P), Türkiye'nin kredi notunu "B" olarak teyit ederken not görünümünü "negatif"ten "durağan"a çıkardı.

Merkez Bankası'nın net döviz rezervlerinin güçlenmesi halinde görünümü pozitifte çevirebileceğini işaret eden, faiz artışlarının sürmesini bekleyen S&P, ayrıca şu vurguyu yaptı: "Yenilenen siyasi belirsizliğin ortadan kalkmasıyla 2026'ya kadar yeni ekibin Türkiye ekonomisini dış borçla finanse edilen tüketimden uzaklaştırarak daha dengeli dış ve mali hesaplara, daha kabul edilebilir enflasyon seviyelerine doğru yeniden dengeleyebileceğine inanıyoruz."

Sanayinin 2022 devleri

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan **sanayi** sektörünün devler liginin belirleyen ve 1968'den bu yana aralıksız olarak açıklanan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2022 yılı sonuçları, kamuoyu ile paylaşıldı. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklanan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması' toplantısına İSO Yönetim Kurulu Başkan Yardımcıları **İrfan Özhamaratlı** ve **Cemal Keleş** katıldı. Öte yandan güncel İSO 500'ün yanında, son beş yıldır olduğu gibi araştırmanın 50 yıl önceki yani 1973 yılında yapılan ve 100 Büyük Firma olarak yapılan araştırmanın içeriği de paylaşıldı. İSO 500 çalışmasında 2022 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş, 418,4 milyar liralık satışlarıyla Tüpraş olurken, bu kuruluş uzun yıllardır sürdürdüğü liderliğini 2022 yılında da korudu. 2022 yılında üretimden satışlara göre ikinci büyük kuruluş 189,2 milyar lira ile Star Rafineri oldu. Üçüncü sırada ise 140,1 milyarlık üretimden satışlarıyla Ford Otomotiv yer aldı. Sıralamanın ilk 10'unda yer alan şirketlerde 2021 yılına göre bir değişiklik olmadı. Geçtiğimiz yıllarda mayıs ayında paylaşılan araştırmanın, bu yıl 11 ilimizi etkileyen ve tüm Türkiye'yi yasa boğan deprem felaketi nedeniyle eylül ayında açıklandığını ifade eden **Erdal Bahçivan**, "Bu yılın başında ülkemizi derinden yaralayan Kahramanmaraş depremini yaşadık. On binlerce vatandaşımızı kaybettik. Acılarımız hala çok taze. Dünyada eşi benzeri olmayan ve 11 ilimizi etkileyen

felaketin ekonomik yıkımı da büyük oldu. Birçok **sanayi** tesisimiz haftalarca faaliyete geçemedi. Devletimiz bu bölgede mücbir sebep hali ilan ederek firmalarımızın vergisel yükümlülüklerini erteledi. Takdir edersiniz ki İSO 500 Büyük Listesi içinde her yıl bu 11 ilimizden çok sayıda **sanayi** kuruluşumuz yer alıyor. 2021 listemizde bu rakam 72 idi. 2022 yılında ise bu sayının 66 olduğunu görüyoruz. Bu şirketlerimizin de mali verilerini paylaşabilme noktasına gelmesiyle birlikte İSO 500 araştırmamıza başlayarak en kısa sürede tamamladık" diye konuştu. Başkan Bahçivan, İSO 500'de üretimden satışların 2022 yılında yüzde 119 artarak 2 trilyon 48 milyar liradan 4 trilyon 485 milyar liraya çıktığını açıkladı. Bahçivan, "İSO 500'ün 2022'de faaliyet kârı yüzde 96 artarak, 342 milyar liradan 671 milyar liraya çıktı. Buna karşılık faaliyet kârlılığı oranı, yüzde 14.8'den 2 puan düşerek yüzde 12.8'e geriledi" dedi.

İSO 500'ün ilk 10 şirketi

Şirket Adı	Üretimden satışlar (TL)
TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri	418.386.097.302
Star Rafineri	189.155.079.778
Ford Otomotiv	140.075.328.659
İstanbul Altın Rafinerisi	87.779.289.190
Ereğli Demir ve Çelik	69.492.409.075
İskenderun Demir ve Çelik	66.937.198.161
Toyota Otomotiv Sanayi	65.894.452.143
Arçelik A.Ş.	64.089.464.219
Dyak-Renault Otomobil Fabrikaları	62.664.328.181
TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A	59.818.225.984

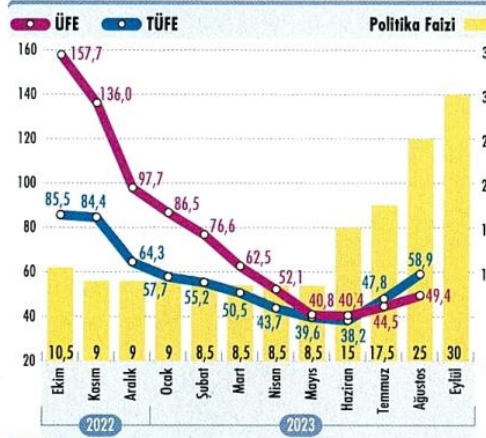
GÖSTERGE

ARAM EKİN DURAN
eduran@ekonomist.com.tr

Faizde yıl sonu beklentisi ne?

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, ağustos ayında piyasa beklentilerini aşan 750 baz puanlık faiz artırımının ardından, eylül ayında tahminlere paralel ancak beklentilerin altında kalan bir faiz artışına imza attı. Hafize Gaye Erkan başkanlığında toplanan TCMB Para Politikası Kurulu, 21 Eylül tarihinde bir haftalık repo faizini 500 baz puanlık artışla yüzde 25'ten yüzde 30'a yükseltti. Böylelikle yeni TCMB yönetimi, göreve geldiği Haziran 2023'ten bu yana dördüncü faiz artırımını gerçekleştirmiş oldu.

ENFLASYON-FAİZ MAKASINDA SON DURUM

Kaynak: TÜİK, TCMB

tahmin aralığının üst sınırına yakın seyredeceğine işaret ettiğini vurguladı. Son raporda tahmin aralığının üst sınırı yüzde 62 olmuştu. Son dönemde etkili olan ücret ve kur kaynaklı maliyet yönlü baskılar ile vergi düzenlemelerinin enflasyona önemli ölçüde yansıtıldığını ifade edildiği açıklamada, TCMB aylık enflasyonun ana eğiliminde düşüşün başlayacağını değerlendirildiği kaydedildi.

TCMB'DEN 'DEVAM' VURGUSU

Her ne kadar yeni TCMB yönetimi ve Mehmet Şimşek her fırsatta faiz artırım sürecinin enflasyon düşene kadar ne kadar gerekiyorsa o kadar devam edeceğini vurgulasa da yapılan faiz artırımlarının enflasyon üzerinde henüz geriletici bir etki yaratmadığını göremiyoruz. Bunda elbette enflasyon ile politika faizi arasındaki 30 puanlık farkın etkisi kaçınılmaz. TCMB ise önden yüklemeli bir faiz artırımını yerine parça parça ve oranı hangi saiklerle belirlendiği pek anlaşılmayan faiz artırımları ile hem piyasalara olumlu mesaj vermeyi hem de ekonominin yavaşlamadan bu yokuşu çıkmasını sağlamaya çalışıyor. Fakat eylül ayında okulların açılması ile birlikte artacak enflasyonu da hesaba katarsak, enflasyonla mücadelede kayda değer bir mesafe kat edilmek isteniyorsa, faizin yıl sonuna kadar yüzde 45'ler seviyesine çıkarılması gerekiyor. Aksi takdirde, son dört aydaki faiz artışlarının da pek bir kıymeti kalmayabilir.

ENFLASYON BEKLENTİSİ YÜZDE 60'I AŞTI

TCMB'nin karar metninde dezenflasyonun en kısa sürede tesisi, enflasyon beklentilerinin çıpalandırılması ve fiyatlandırma davranışlarındaki bozulmanın kontrol altına alınması için parasal sıkılaştırma sürecinin devamına karar verildiği vurgulandı. Enflasyonun temmuz ve ağustos aylarında öngörülenin üzerinde gerçekleştiğine işaret eden TCMB, yurt içi talepteki güçlü seyir ve hizmet fiyatlarındaki katıllık devam ederken, petrol fiyatlarındaki artış ve enflasyon beklentilerinde süregelen bozulmanın enflasyonda ilave yukarı yönlü baskı oluşturduğunu belirtti. TCMB bu unsurların enflasyonun yıl sonunda Enflasyon Raporu'ndaki (Rapor)

Tarımda girdi enflasyonu korkutuyor

Gıda fiyatlarının düşüş eğiliminde olduğu yaz ayları, bu yıl dünyadaki trendin aksine Türkiye'de yükselişine ara vermedi. Bu nedenle gıda ürünlerindeki fiyat artışları devam ederken, son açıklanan tarımsal girdi fiyat endeksi ise gıda fiyatlarındaki yükselişin süreceğini gösteriyor. TÜİK verilerine göre, tarımsal girdi fiyat endeksi (Tarım-GFE) temmuzda aylık bazda yüzde 6,54 artarken, yıllık bazda yüzde 34,32 yükseldi. Böylelikle Tarım-GFE'de bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 21,29 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 69,23 artış gerçekleşmiş oldu. Aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla yüzde 23,76 ile enerji ve yağlar ve yüzde 18,80 ile veteriner harcamaları oldu. Bir önceki yılın aynı ayına göre artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla yüzde 95,89 ile veteriner harcamaları ve yüzde 89,23 ile diğer mal ve hizmetler oldu.

TARIM-GFE YILLIK DEĞİŞİM ORANLARI

Alt gruplar	Değişim (%)
Gübre ve Toprak Geliştiriciler	2,26
Enerji ve Yağlar	13,20
Hayvan Yemi	26,02
Tarımsal İlaçlar	28,84
Bina Bakım Masrafları	51,70
Makine Bakım Masrafları	55,69
Çiftlik Binaları	60,67
Tohum ve Dikim Materyalleri	66,78
Malzemeler	85,83
Diğer Malve Hizmetler	89,23
Veteriner Harcamaları	95,89

Kaynak: TÜİK - Temmuz 2023

GÖSTERGE

İSO 500'de 2023 senaryoları olumsuz

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) bu yıl 55'incisini hazırladığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (BSK) Araştırması'nın 2022 sonuçları 26 Eylül tarihinde açıklandı. Araştırma sonuçları, pandemiden çıkış yılı olan 2022'de sanayi şirketlerinin yükselişe geçen enflasyonun da etkisiyle üretimden satışlarda rekor artış yaşadığını ortaya koydu. Sanayi devlerinin üretimden satışları 2022'de yüzde 119 artarak 4,5 trilyon TL'ye dayandı. Buna karşın bu rakam ÜFE'den arındırıldığında, üretimden satışlardaki reel artış yüzde 10-8 olarak gerçekleşti. Bu dönemde İSO 500 şirketlerinin kısa vadeli mali borçların toplam borçlar içindeki payı ise yüzde 50'yi aştı.

TÜPRAŞ YİNE LİDER

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan'ın açıkladığı sonuçlara göre, geçen yıl üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 418,4 milyar ile bir kez daha Tüpraş oldu. Tüpraş'ı 189,2 milyar liralık üretimden satışıyla Star Rafineri izlerken, üçüncü sırada 140,1 milyar lira ile Ford Otomotiv yer aldı. 2022 araştırmasına baktığımızda, 2021'in sonuçlarından farklı olarak Ford Otosan ve Star Rafineri'nin yer değiştirdiğini görüyoruz. İSO 500'ün ihracat performansına baktığımızda, Türkiye'nin toplam ihracatını aşan bir büyüme oranı görüyoruz. Türkiye ihracatının yüzde 12,9 arttığı 2022 yılında, İSO 500'ün ihracatı 14,1 arttı ve 85,8 milyar dolardan, 97,9 milyar dolara yükseldi. Böylece İSO 500 tarihindeki en yüksek ihracat rakamına ulaşmış oldu. Bu

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 10 SANAYİ KURULUŞU

Sıra	2021	2022	Kuruluş	Üretimden satışlar (Net-MilyarTL)
1	1	1	Tüpraş	418,4
3	2	2	Star Rafineri	189,2
2	3	3	Ford Otomotiv	140,0
6	4	4	İstanbul Altın Rafinerisi	87,8
7	5	5	Ereğli Demir Çelik	69,5
5	6	6	İskenderun Demir Çelik	66,9
4	7	7	Toyota Otomotiv	65,9
8	8	8	Arçelik	64,0
9	9	9	Oyak Renault	62,7
10	10	10	Tofaş	59,8

Kaynak: İSO500

500 BÜYÜK ŞİRKETİN SON 5 YILLIK KARNESİ

Yıllar	Toplam borçların özkaynaklar oranı (%)	Toplam ihracattaki payı (%)	GYSH'deki payı (%)	Satış karlılığı (%)
2022	179,8	38,5	7,2	9,0
2021	241,6	38,1	7,0	9,5
2020	216,4	37,8	6,9	7,0
2019	216,6	40,7	6,5	5,4
2018	203,4	42,7	6,1	6,4

Kaynak: İSO500

dönemde ihracat yapan kuruluş sayısı da 467 ile en yüksek seviyesine çıktı. Bugüne kadar sanayi devlerinin ciddi sıkıntılarının biri olan kaynak sorununun 2022 yılında özkaynaklara ağırlık vererek karşılandığını görüyoruz.

YENİ DÖNEM BEKLENTİLERİ

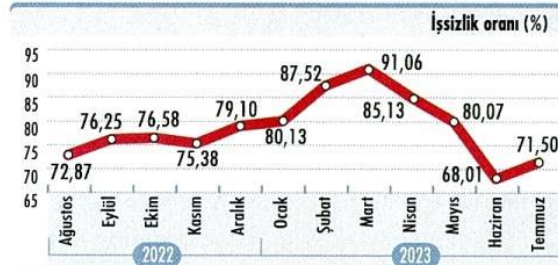
2022 yılı gerek pandemi sonrası patlama yapan talep, gerekse enflasyondaki yükseliş ile birlikte sanayi şirketlerine belli avantajlar sağladı. Ancak 2023 yılı için aynı pozitif koşulların devam ettiğini söylemek zor. Gerek küresel gerekse yerel makro göstergeler ve gelişmeler, 2023'ün sanayiciler için daha sıkıntılı bir yıl olacağını gösteriyor. Bir yandan FED ve AMB'nin sıkı para politikasının etkileri, diğer yandan başta AB olmak üzere ihracat pazarlarındaki yavaşlama sanayi üretiminde çok parlak bir tablo çizmiyor. Nitekim İSO'nun

her ay açıkladığı İhracat İklimi Endeksi verileri de bu tabloyu doğrular nitelikte. İhracatın büyümeye katkısının yüksek seyrettiği 2021 genelinde ve 2022'nin ilk yarısında güçlü seyreden endeks, 2022 yılı ikinci yarısından itibaren zayıflamaya başladı. 2023 Ağustos itibarıyla da 50 eşik değerinin altına düşerek daralma bölgesinde yer aldı. Öte yandan iç piyasada da yeni ekonomi yönetiminin faiz artırımı politikasına geçişi ve yüksek enflasyonla kararlı mücadele söylemi, büyüme performansında mutlaka ivme kaybı yaratacaktır. Sözün özü, 2022'yi hiç de fena olmayan bilançolarla atlatan İSO 500 şirketlerini, 2023 ve sonrasında çok da parlak bir dönem beklemiyor.

Tüketici güveninde sınırlı toparlanma

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre tüketici güven endeksi ağustos ayındaki 68 değerinden sınırlı bir toparlanmayla, eylülde 71,5'e yükseldi. Böylece endeks üç ay üst üste gerilemenin ardından ilk kez yükseliş kaydetti. Endeksin detaylarına bakıldığında, tüketicinin hem mevcut durum algısında hem de geleceğe ilişkin beklentilerinde iyileşme izlendi.

SON 12 AYDA TÜKETİCİ GÜVENİ

Kaynak: TÜİK

İşçinin hali perişan!

ISO 500'de yer alan şirketlerin ortak özelliğine dikkat çeken işçiler, "Sendika düşmanlığı, işten atma, düşük ücretler, meslek hastalığı, iş cinayeti ne ararsanız var, perişan haldeyiz" dedi

İSTANBUL Sanayi Odasının (ISO) açıkladığı Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** şirketi listesinde yer alan fabrikalarda çalışan işçiler, düşük ücretlerden, sendikal haklarını kullanamamaktan ve meslek hastalıklarından şikayetçi. Düzce'de bulunan Pekintaş'ta sendikalaşık için işten atılan işçiler: "Pekintaş'ın Düzce'de bir fabrikası varken şimdi beş fabrikası var, sırtımızdan büyüdüler" derken, Mutlu Akü işçisi, "Kurşun soluyoruz, ciğerlerimiz tükeniyor. Asgari ücretle çalışıyoruz" diyor. Düzce'de kurulu Pekintaş güneş enerji sistemleri fabrikası 225 milyon liranın üzerindeki ciroyla ilk kez girdiği **ISO 500** listesinde 499. sırada yer aldı. Düzce'de beşinci fabrikasını açmak üzere olan Pekintaş geçtiğimiz yıl Türk Metal'e üye olan 40'ın üzerinde işçiyi işten atmış, hiçbir hakkını alamadan kapının önüne koyulan işçiler fabrika önünde direnişe başlamıştı. Verilmeyen hakları için 343 gündür direnen işçilerden biri olan Tansel Aydın, en büyük 500'den biri olan Pekintaş'ı anlatıyor: "Devletle patron el ele vermiş" diyen Aydın şöyle devam ediyor: "343 gün oldu fabrika önünde, Düzce'nin her yerinde uğradığımız haksızlığı duyurmaya çalışıyoruz. Dün yine jandarma cadınızı söküüp götürmüş fabrika önünde direnmemize dahi müsaade etmiyorlar. Bu jandarma Pekintaş'a mı bağlı? Bir güvenlik personeli gibi kapısında bekliyorlar."

Sırtımızdan büyüyorlar

Pekintaş'ta 27 sene çalıştığını söyleyen Aydın, "Bunlar bizim sırtımızdan büyüdüler. Düzce'de bir fabrikası vardı, iki oldu, ikiydi üç oldu. Şimdi beşinci fabrikasını diyor. Pekintaş böyle büyürken işçiye ne oldu? Sendikali olduk diye, insanca yaşayacak ücret istedik diye kapı önüne koyulduk. Sendikalaşmak yasal hak, benim özgürlüğüm sendikali olmak ama Pekintaş bunu kabul etmiyor. Sendikali olursan kapının önüne koyarım mahkemelerde sürürsün diyor. Böyle bir hakkı yok ama işçilerin e-devlet şifreleri patronun elinde içerideki işçiyi 'Sendikali olursanız kapının önünde bekler gibi olursunuz' diye tehdit ediyor" diyor.

Bizim gibi değil

ISO 500 listesinin, Pekintaş patronunun işçinin istediği ücreti verebilecek güfte olduğunu belirten Aydın, "Bizim sesimizi kısmak için yerel basına yedirdiği parayı işçiye verse bunlar olmayacaktı. Veremeyecek adamlar değil, büyüyorlar ama sömürü sürsün istiyorlar. İşçi sendikali olmasın, hakkını aramasını istiyorlar. Bu yüzden bizim meselemiz sadece Pekintaş meselesi değil, bizim gibi milyonlar var" diye anlatıyor.

Sağlığımızı kaybettik

İstanbul Tuzla'da üç, Eskişehir ve Manisa'da birer fabrikası bulunan beyaz eşya yan **sanayi** üretimi yapan, toplamda 3 binin üzerinde işçinin çalıştığı Konveyör AŞ'de de durum çok farklı değil. Listede 422. sırada yer alan Konveyör de sendikali işçileri kapı önüne koymuş, işçilerin sendikali olmasını engellemek için senelerdir vermediği zammı işçi sendikali olmasını diye vermişti. Bir önceki yıla göre net satıştan elde ettiği

geliri iki kat artıran Konveyör büyümeye devam etti. İşçilerse bugün de sendikalaşma mücadelesi veriyor. Mutlu Akü de listede 201. sırada yer alıyor. Petrol-İş İş Yeri Temsilcisi Yılmaz Erturan, Mutlu Akü büyürken sağlıklarından olduklarını ancak büyümeden paylarını alamadıklarını söylüyor. Ücretlerin asgari ücret seviyesine düştüğünü anlatan Erturan, "Ek zam talebimiz oldu ancak patron buna yanaşmıyor. Kurşun soluyoruz, ciğerlerimiz tükeniyor, ağır iş yapıyoruz. Birçok arkadaşımızın solunum yolu hastalığı, bel fıtığı gibi rahatsızlıkları var. Buna karşı asgari ücretin biraz üzerinde ücretlere çalışmak zorunda kalıyoruz. Firma bugün tazminatı verse işten ayrılacak birçok işçi var. Tazminatını bırakarak çıkıp giden çok işçi oldu. Çünkü sağlığımızdan oluyoruz ancak karşılığını alamıyoruz" diyor. Mutlu Akü patronunun maksadının sendikayı fabrikada bitirmek olduğunu söyleyen Erturan, şunları söylüyor: "İşçiler hâlâ tehdit ediliyor, ufacık şeyde ücretleri kesiliyor, mesai yerleri değiştiriliyor, işten atılıyor. Mutlu Akü nasıl büyüdü dersiniz böyle büyüdü. İş sağlığı ve güvenliği gerekçeleriyle bir şey lazım olduğunda 'Bütçe yok' diyorlar. Bozulan makine için, ölüm riski olan makine için bütçe yok diyorlar. İşte böyle büyüyorlar, işçinin canını hiçe sayarak o listede kalıyorlar." HABER MERKEZİ

DEVLET denetlemiyor mu?

BİRLEŞİK Metal-İş'in örgütü olduğu HT Solar da 200. sırada yer aldı. Metal sektöründe olmalarına rağmen çıplak ücretlerinin 12-13 bin lira seviyesinde olduğunu söyleyen bir işçi, "Sözleşmeli işçi çalıştırıyorlar. İstedikleri gibi işten çıkarıp yerlerine işçi alıyorlar. Devlet bunu denetlemiyor mu?" diye düşündüyordum. Yok devlet buna canak tutuyormuş. Eski işçiyim, yıllarca metalde çalıştım, metal işçisinin ücretinin bu seviyeye düştüğüne şahit olmamıştım. Tabii büyüler, işçiye asgari ücret veriyorlar, bir canını almadıkları kalıyor. böyle giderse o da olacak" dedi.

Sabri Tekli: “İstihdam festivali düzenleyeceğiz”

Mersin Yatırımcı İş İnsanları Derneği Başkanı Coşkun Doğmuş ve yönetim kurulu üyeleri, Mersin Tarsus Organize **Sanayi** Bölgesi'ni (MTOSB) ziyaret ederek, bölgenin çalışmalarını hakkında bilgi aldı.

Gerçekleştirilen toplantıda, MTOSB Başkanı Sabri Tekli, MERYAD Başkanı Coşkun Doğmuş, MTOSB Yönetim Kurulu üyeleri Seyfettullah Işık, Mehmet Orgun, Hasan Yıldırım, denetim kurulu üyesi Bedri Akyüz, Mehmet Atilla, müteşebbis üyesi Ali Kırac, MTOSB Bölge Müdürü Halil Yılmaz, MTOSB Bölge Müdür yardımcılar Pınar Özal Kanık, Hasan Çay ve MERYAD yönetim kurulu üyeleri katıldı. MTOSB'nin projeleri hakkında MERYAD yönetimine bilgiler aktaran Başkan Sabri Tekli, "Mersin Tarsus Organize **Sanayi** Bölgesi sürekli büyümeye ve gelişmeye devam ediyor. Yaptığımız projeler arasında ilk olarak bölgelerimize birer petrol istasyonu, birer otel ve alışveriş merkezi, yanı sıra şu anda en çok ihtiyaç duyulan kreş projemizi de hayata geçiriyoruz. Burayı bir şehir olarak planlıyoruz. Bunların dışında otoban bağlantı yolu çalışmalarımız devam etmekte. Yaklaşık 14 bin kişinin çalışacağı bir beyaz eşya fabrikası da bölgemizde yakın zamanda faaliyetlerine başlayacak. Şuanda İŞKUR ile birlikte bölgemizde büyük bir projeye imza atacağız. Model fabrika ve yenilik merkezinin önünde iş arayan gençlerimiz ile **sanayicilerimiz** buluştu-rarak bir istihdam festivali tadında projeye imza atacağız. Bizler için üretim ve is-

tihdam çok önemli. Tek hedefimiz üretim ve üretimden asla kaçıyoruz. **Sanayicilerimiz** ile son derece gurur duyuyorum ve onlara elimden geldiğince destek olmaya çalışıyorum. **ISO 500**'de geçen yıl 10 firmamız yer aldı, bu yıl ise bir firmamız daha başarı göstermesi ile birlikte sayımız 11'e çıktı. Buradan bu firmalarımızı da tek tek kutluyor, başarılarının devamını diliyorum" dedi. MERYAD Başkanı Coşkun Doğmuş ise MTOSB'nin yoğun tempo ile çalıştığını ve her geçen gün başarılarına bir yenisini daha eklediğini belirterek, "Mersin Tarsus Organize **Sanayi** Bölgesi'nin gelişimi biz iş dünyası temsilcilerini son derece sevindiriyor. Burada yapılan çalışmalar bugün gözlerimizle gördük ve gurur duyduk. Baktığımız zaman bölge içerisinde bir tane bile kapalı fabrika görmedim, hepsinin bacası tü-tüyor ve üretimlerini son hızla gerçekleştiriyorlar. Bunların yanında inovasyona, yeni projelere ve istihdama verilen değer de tüm takdireli hak ediyor. MTOSB'nin bu derece büyümesine ve gelişmesine ön ayak olan başta MTOSB Başkanı Sabri Tekli ve ekibini kutluyor, kentimiz için göstermiş olduğu özverili çalışmalar için de teşekkür ediyorum" diye konuştu. (İHA)

Deniz; 'Yeni Yönetmelikle Tarımsal Üretimde Planlama Sürecinin Başladı'

Çanakkale Ticaret Borsası Eylül Ayı Olağan Meclis Toplantısı, Meclis Başkanı Birol Çetin başkanlığında, Yönetim Kurulu Başkanı Abdullah Deniz ve Meclis Üyelerinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Önümüzdeki Dönem Bu Sayının Artmasını Diliyoruz

Çanakkale Ticaret Borsası (ÇTB) Eylül Ayı Olağan Meclis Toplantısı, Meclis Başkanı Birol Çetin başkanlığında gerçekleştirildi. Toplantıya, Yönetim Kurulu Başkanı Abdullah Deniz ve Meclis Üyeleri de katıldı. Meclis Başkanı Birol Çetin, açılış konuşmasında meclis üyelerini selamladı ve önemli konulara değindi. Çetin, **Istanbul Sanayi Odası (ISO)** tarafından hazırlanan **Türkiye'nin ilk**

500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2022 araştırmasında Çanakkale'den 7 firmanın yer aldığını belirtti. Bu firmaları tebrik eden Çetin, Türkiye ekonomisine daha fazla katkı sağlamak amacıyla çalışmaların artırılacağını ifade ederek şunları söyledi. "ISO 500'e adını yazdıran İçdaş Çelik Enerji Tersane ve Ulaşım **Sanayi** A.Ş., Enerjisa Enerji Üretim A.Ş., İçdaş Elektrik Enerjisi Üretim ve Yatırım A.Ş., Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Abaloğlu Yem **Sanayi** A.Ş., Kaleseramik Çanakkale Kalebodur Seramik **Sanayi** A.Ş., Doğanlar Mobilya Grubu İmalat San. ve Tic. A.Ş. şirketlerimizi ve çalışanlarını yürekten kutluyorum. Önümüzdeki dönemlerde bu sayıyı daha da artırmak ülke ekonomisine katkı sağlamak; Türkiye'de daha fazla Çanakkale, dünyada daha fazla Türkiye

için hep birlikte çabalayacağız. Bu vesile ile sıralamaya giren tüm firmalarımızı bir kez daha kutluyor, başarılarının devamını diliyorum"

Yeni Yönetmelikle Tarımsal Üretimde Planlama Sürecinin Başladı

Toplantıda ayrıca, TOBTİM (Uluslararası Ticaret Merkezleri A.Ş. Yönetim Kurulu'nda yer alan Çanakkale Ticaret borsası Yönetim Kurulu Başkanı Abdullah Deniz, TOBTİM Yönetim Kurulu Başkanı ve aynı zamanda **TOBB** Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olan **Ender Yorgancılar**'ın annesinin vefatından dolayı duyulan üzüntüyü dile getirerek taziyelerini ilettiler. Deniz ardından meclis üyelerine Borsanın Eylül ayı faaliyetleri ve ileriye dönük projeleri hakkında bilgiler verdi. 15-17 Eylül tarihlerinde gerçekleştirilen

Bayramiç Hayvancılık ve Tarım Panayırını Çanakkale İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Bayramiç Belediyesi, Bayramiç Ziraat Odası, Bayramiç Süt Birliği, Bayramiç Kırmızı Et Üreticileri Birliği, Çanakkale Ticaret ve **Sanayi Odası**, Çanakkale Ticaret Borsası katkılarıyla gerçekleştirilen Bayramiç Hayvancılık ve Tarım Panayırında coğrafi işaretli ürünleri tanıtmaya fırsatı bulduklarını belirten Abdullah Deniz, coğrafi işaret tescilli ÇTB tarafından alınan Çanakkale Domatesi markalı yöresel ürünü panayırsüresince ziyaretçilerin beğenisine sunduklarını açıkladı. Etkinlikte ÇTB standının yoğun ilgi gördüğüne dikkat çeken Deniz, amaçlarının Çanakkale'nin geleneksel tescilli ürünlerini tanıtarak bu ürünlere katma değer sağlamak olduğunu söyledi. Bu kapsamda 26-29

Ekim 2023 tarihlerinde Cumhuriyetimizin 100. Yılında Çıplak Köyünde düzenlenecek 6. Çanakkale Tarım Fuarına da Çanakkale Ticaret Borsası olarak katkı sunacaklarını altını çizdi. Yönetmelikle ilgili olarak konuşan Abdullah Deniz, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan tarımsal üretimin planlamasına yönelik usul ve esasları düzenleyen yönetmeliğin Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiğini

belirtti. Yeni yönetmelikle tarımsal üretimde planlama sürecinin başladığını ve üretimin öngörülebilir ve yönetilebilir olmasını sağlamak amacıyla çalışmaların yürütüleceğini ifade etti. Meclis toplantısı, gündem maddelerinin görüşülmesinin ardından sona erdi. Çanakkale Ticaret Borsası, önemli faaliyetleri ve projeleriyle bölgenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmaya devam ediyor. **Şenay Azman**